

Raadsvoorstel

Onderwerp:	Startnotitie omgevingsprogramma Energiesysteem
Portefeuillehouder:	D. Bijvoet
Datum college besluit:	11 november 2025
Behandelend ambtenaar:	Maaïke de Lange
Registratienummer:	GZDGCB2214204/2247971

Inleiding

In de loop van 2025 is het steeds duidelijker geworden wat de situatie rond netcongestie is voor onderstation Culemborg en daarmee voor de gemeente Culemborg. De netcongestie situatie vraagt van ons dat we anders omgaan met woningbouw, mobiliteit en andere zaken die om een aansluiting op het elektriciteitsnet vragen. Naast netcongestie is er landelijk een beweging waarbij de warmte- en de energietransitie steeds meer in elkaar worden geschoven. Er wordt toegewerkt naar het samenvoegen van het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NPRES) en het Nationaal Programma Lokale Warmte (NPLW). Daarbij merken we in de RES Rivierenland ook dat het niet langer enkel meer over opwek van energie kan gaan, maar dat we breder naar het energiesysteem moeten kijken. Hierbij combineren we warmte en energie waarbij het er om gaat om opwek, transport, opslag en verbruik zo goed mogelijk met elkaar in een systeem te brengen, en dat alles in het licht van netcongestie. Tot slot hebben we een verplichting om een warmteprogramma op te stellen voor 2027. Dit warmteprogramma staat echter niet op zichzelf, maar moet gezien worden binnen bovenstaande context.

Voorstel Raadsbesluit

De gemeenteraad van de gemeente Culemborg besluit:

1. Startnotitie Omgevingsprogramma Energiesysteem (GZDGCB2214204/2214210) vast te stellen.

Argumenten

1.1 Hiermee borgen we een integrale aanpak van opgaven en uitdagingen rondom de energie- en warmtetransitie. Door in te zetten op een omgevingsprogramma 'Energiesysteem' zorgen we dat de inzet voor de warmte- en energietransitie op elkaar afgestemd is waarbij netcongestie wordt meegenomen. Tevens biedt dit programma de mogelijkheid om ook verkeer en ontwikkelingen rond het bedrijventerrein en ondernemers goed mee te nemen en vorm te geven. Op die manier voorkomen we dat er sectoraal maatregelen worden voorgesteld die in het grote

systeem elkaar bijten of tegenwerken. We gebruiken 2026 om tot een goed programma te komen. In het 'Plan van aanpak netcongestie 2026' (GZDGCB2214204/2256367) staat de aanpak voor 2026 toegelicht. Met de projecten die we in 2026 doen halen we ook de benodigde input op voor het programma 'Energiesysteem'.

1.2. Met een omgevingsprogramma 'Energiesysteem' sluiten we aan bij landelijke ontwikkelingen.

Naast netcongestie is er landelijk een beweging waarbij de warmte- en de energietransitie steeds meer in elkaar geschoven worden. Er wordt toegewerkt naar het samenvoegen van het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NPRES) en het Nationaal Programma Lokale Warmte (NPLW). Daarbij merken we in de RES Rivierenland ook dat het niet langer alleen over opwek van energie kan gaan, maar dat we breder naar het energiesysteem moeten kijken. Hierbij combineren we warmte en energie waarbij het er om gaat om opwek, transport, opslag en verbruik zo goed mogelijk met elkaar in een systeem te brengen, en dat alles in het licht van netcongestie.

Kanttekeningen

1.1 Met het toewerken naar een omgevingsprogramma 'Energiesysteem' zal er opnieuw gekeken moeten worden naar de invulling van het programma 'Duurzaamheid'.

In september 2024 is het programma '[Duurzaamheid](#)' vastgesteld door het college waar de warmte- en energietransitie een onderdeel van zijn. De raad is daarover geïnformeerd met [informatienotitie programma duurzaamheid](#). Met het toewerken naar een programma 'Energiesysteem' worden deze elementen uit het programma duurzaamheid gehaald. Op het moment dat het programma 'Duurzaamheid' werd opgesteld, was echter nog niet bekend welke gevolgen netcongestie zou hebben voor onze ontwikkelingen en was het nog logisch om toe te werken naar een programma 'Duurzaamheid' met de huidige thema's. Voortschrijdend inzicht maakt dat we nu voorstellen om te kijken naar een nieuwe invulling van het oude programma naast het voorgestelde nieuwe programma.

1.2 Door nu in te zetten op een omgevingsprogramma netcongestie wijken we af van de keuze begin dit jaar om met het programma 'Volkshuisvesting' te beginnen.

Op het moment dat er met de raad gesproken werd over de in te vullen [omgevingsprogramma's](#) was nog niet bekend dat netcongestie een aanleiding zou vormen om een omgevingsprogramma 'Energiesysteem' op te zetten. Op dit moment vragen de ontwikkelingen rond netcongestie en de energie- en warmtetransitie, dat we zo snel mogelijk inzetten op het vormgeven van een robuust programma dat gericht is op de toekomstbestendigheid van Culemborg. Met het opstellen van het omgevingsprogramma 'Energiesysteem' bieden we zo veel mogelijk duidelijkheid aan onze inwoners en onze partners, waarbij we ook een overlegstructuur opstellen met de partners in de stad met wie we de benodigde projecten kunnen uitvoeren.

Kosten, Baten, Dekking

Voor het opstellen van het programma 'Energiesysteem' in 2026 zijn er geen financiële gevolgen. De voorgestelde projecten in het plan van aanpak en de benodigde inzet van externe adviseurs worden gedekt uit bestaande budgetten (reserve energietransitie) en rijks gelden (CDOKE en NIP gelden).

Vanaf 2027 is er een structureel bedrag van 75.000 euro opgenomen in de begroting voor het uitvoeren van projecten met partners in de stad in het kader van netcongestie.

Personele en/of Juridische gevolgen

Bij het opstellen van het programma 'Energiesysteem' denken we ook na over de manier waarop het programma organisatorisch ingericht moet worden. Het opzetten van dit omgevingsprogramma heeft gevolgen voor de manier waarop het huidige programma 'Duurzaamheid' is ingericht. Hoe dit er uit gaat zien is nu nog niet bekend en stemmen we af met de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever.

Met de voorgestelde invulling van het omgevingsprogramma 'Energiesysteem' voldoen we aan de verplichting om de onderdelen van een warmteprogramma onder te brengen in een vastgesteld omgevingsprogramma voor 2027.

Communicatie en Burgerparticipatie

In de aanloop naar de startnotitie zijn er twee plenaire bijeenkomsten met partners uit de stad georganiseerd. Het gaat daarbij om Vrijstad Energie, KleurrijkWonen, Kring Culemborgse Bedrijven (KCB), Vrijstad Windwinning, WarmWesterkwartier en WarmMolenDijkzicht. We hebben met hen verkend waar hun uitdagingen en behoeften liggen, maar ook waar zij kunnen bijdragen aan mogelijk oplossingen. Daarnaast is er met elke partner individueel afstemming rondom projecten. In 2026 doorlopen we met de partners verschillende projecten. De ervaring met deze projecten levert tevens de input op voor het programma 'Energiesysteem'.

Tevens heeft er afstemming met de buurgemeenten Buren en West Betuwe plaatsgevonden rondom de acties die we in gezamenlijkheid oppakken.

Bijlagen:

1. Startnotitie omgevingsprogramma 'Energiesysteem' (GZDGCB2214204/2214210)
 2. Plan van aanpak netcongestie 2026 (GZDGCB2214204/2256367)
-

Raadsbesluit

Registratienummer: GZDGCB2214204/2247971

De gemeenteraad van de gemeente Culemborg besluit:

1. Startnotitie Omgevingsprogramma Energiesysteem (GZDGCB2214204/2214210) vast te stellen.
-

Aldus besloten in de vergadering van de Raad,

Gehouden op 11 december 2025.

De griffier
D. van der Harst

De voorzitter
M.A. Mulder